

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้อภิปรายโดยสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด กับศึกษานิเทศก์จังหวัดเกี่ยวกับ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
๓. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง

สมมติฐานของการวิจัย

๑. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ด้านมุ่งงาน (Initiating structure) และ ด้านมุ่งสัมพันธ์ (Consideration) ไม่แตกต่างกัน
๒. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่แตกต่างกัน
๓. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์จังหวัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในประเทศไทย การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ดำเนินการโดยเลือกหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

จังหวัด ๑๐ เปอร์เซ็นต์ จำนวน ๗๑ คน เป็นกลุ่มของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และสุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์จังหวัดในแต่ละจังหวัดทุกจังหวัด โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ๕๐ เปอร์เซ็นต์ในแต่ละจังหวัด คิดเป็นศึกษานิเทศก์จำนวน ๓๑๖ คน เป็นกลุ่มของศึกษานิเทศก์จังหวัด รวมทั้งตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น ๓๘๗ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัดเกี่ยวกับ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวจากแบบสอบถาม LBDQ - (Leader Behavior Description Questionnaire) ซึ่งสร้างโดย แอนดรู ฮาลปิน (Andrew W. Halpin) โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ลักษณะของแบบสอบถามมี ๒ ลักษณะ คือ แบบเลือกตอบ (Check list) เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด แยกเป็น พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านปฏิบัติงาน ๑๕ ข้อ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ ๑๕ ข้อ รวมเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำที่ควรจะเป็น ๓๐ ข้อ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอวัจน ๓๐ ข้อ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตศึกษา ๖ เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ และเพื่อหาความเที่ยง (reliability) ปรากฏว่ามีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม พฤติกรรมด้านปฏิบัติงาน ๐.๘๖ พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ๐.๘๕ และค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับของพฤติกรรมทั้งสองด้าน ๐.๘๘

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ตอบ และรวบรวมแบบสอบถามคืนโดยทางไปรษณีย์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยเอง และของแผนกวิชาการการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏว่าส่งแบบสอบถามออกไป ๓๘๗ ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ๓๓๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๘ และมีแบบสอบถามที่ตอบมาสมบูรณ์เพียง ๓๑๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๘

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องจักรกล จาก แผนกวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการหาการอยุ่ละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการดังนี้ ข้อมูลส่วนตัววิเคราะห์โดยการวิเคราะห์การอยุ่ละ พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นและที่เป็นอยู่จริงวิเคราะห์โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบนัยสำคัญระหว่างกลุ่มโดยใช้ ที - เทสต์ (t-test)

สรุปผลการวิจัย

๑. ข้อมูลส่วนตัว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว มีดังนี้

หัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดเป็นชายมากกว่าหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดที่เป็นหญิง และมีศึกษานิเทศก์จังหวัดชายมากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดหญิง

หัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี แต่ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี สรุปได้ว่าหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัด

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามตำแหน่งปรากฏว่า กลุ่มหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัด ๔๖ คน และ ผู้รักษาราชการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัด ๑๑ คน และศึกษานิเทศก์จังหวัด ๒๖๒ คน

เวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ปรากฏว่าหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดส่วนใหญ่มีเวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัดระหว่าง ๑๑ - ๒๐ ปี ส่วนศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีเวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัดระหว่าง ๑ - ๑๕ ปี สรุปได้ว่ากลุ่มหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดมีประสบการณ์ในการนี้เทศการศึกษามากกว่ากลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด

เวลาปฏิบัติราชการนับตั้งแต่เริ่มรับราชการปรากฏว่า กลุ่มหัวหน้าหน่วยงานในภาคจังหวัดมีเวลารับราชการอยู่ระหว่าง ๑๖ ปี ถึง ๒๕ ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเวลารับราชการส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๑๐ - ๒๐ ปี จึงสรุปได้ว่า กลุ่มหัวหน้าหน่วย

ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด

วิถีทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีวิถีทางการศึกษาคอนซางสูง ส่วนใหญ่มีวิถีทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

๒. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็น และที่เป็นอยู่จริง พอสรุปย่อได้ดังนี้

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็นทั้งหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดควรมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูง เป็นอย่างมากทั้งด้านปฏิบัติงานและด้านมุ่งสัมพันธ์ จะมีเพียงบางพฤติกรรมเท่านั้นที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรจะปฏิบัติเพียงปานกลาง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานที่บกพร่องของศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดที่เป็นอยู่จริง กลุ่มหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งด้านปฏิบัติงานและด้านมุ่งสัมพันธ์มากที่สุด มาก หรือค่อนข้างมากอยู่แล้ว จะมีเพียงบางพฤติกรรมเท่านั้นที่ต้องปรับปรุง เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องส่วนตัวของศึกษานิเทศก์ ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ทั้งกลุ่มหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่าควรปฏิบัติระดับปานกลาง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานที่บกพร่องของคณะศึกษานิเทศก์นั้น กลุ่มหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดมีความคิดเห็นว่าในเรื่องนี้ตนเองได้มีพฤติกรรมน้อยมากอยู่แล้ว แต่กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งด้านปฏิบัติงานและด้านมุ่งสัมพันธ์ที่เป็นอยู่จริงอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จะมีเพียงบางพฤติกรรมเท่านั้นที่มีพฤติกรรมอยู่ค่อนข้างมาก เช่น การทำไต่คณะศึกษานิเทศก์กลางและสบายใจที่จะพบกับหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์ และความเป็นกันเองกับคณะศึกษานิเทศก์และพียงาย เป็นต้น

๓. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นของหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดด้านปฏิบัติงานกับด้านมุ่งสัมพันธ์ ปรากฏว่าทั้งกลุ่มหัวหน้าหน่วยงานนิเทศก์จังหวัดและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านปฏิบัติงานกับพฤติกรรมความ

เป็นผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และมีข้อที่น่าสังเกตคือ ที่ว่าองคฺลุมมีความเห็นว่
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดควรจะมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูงทั้งสองด้าน

๔. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดคานมุงงานกับคานมุงสัมพันธ์ ปรากฏว่องคฺลุมหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดมีความเห็นว่ตนเองมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงสัมพันธ์สูงกว่าคานมุงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แตกคฺลุมศึกษานิเทศกัจังหวัดมีความเห็นว่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดคานมุงงานกับคานมุงสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และมีข้อที่น่าสังเกตคือ อกลุมหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดจะให้คะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งสองด้านสูง แตกคฺลุมศึกษานิเทศกัจังหวัดจะให้คะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง หรือ นอย

๕. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดกับศึกษานิเทศกัจังหวัด ปรากฏว่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดที่ควรจะเป็นทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำโดยส่วนรวม พฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงาน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงสัมพันธ์ ระหว่างความคิดเห็นของอกลุมหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดกับศึกษานิเทศกัจังหวัดไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดที่เป็นอยู่จริงทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำโดยส่วนรวม พฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงาน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงสัมพันธ์ ระหว่างความคิดเห็นของอกลุมหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดกับอกลุมศึกษานิเทศกัจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งสองด้านของอกลุมหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดมากกว่าคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งสองด้านของอกลุมศึกษานิเทศกัจังหวัด

๖. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง ปรากฏว่

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัดโดยส่วนรวม และพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงาน ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกัจังหวัด พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นสูงกว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด พฤติกรรมที่ควรจะเป็นกับพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดโดยส่วนรวม พฤติกรรมความเป็นผู้นำค่านิยมงาน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำค่านิยมสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นสูงกว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบข้อเท็จจริงหลายประการ ซึ่งควรจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลส่วนตัว พบว่า

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นชายมากกว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เป็นหญิง และศึกษานิเทศก์จังหวัดชายมากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในระยะที่เริ่มแต่งตั้งศึกษานิเทศก์ในระยะแรก ๆ นั้น ผู้ที่จะสมัครเป็นศึกษานิเทศก์คิดวางแผนของศึกษานิเทศก์จังหวัดคืองานที่จะต้องออกนิเทศการศึกษานในท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดอาจจะเป็นในท้องถิ่นทุรกันดาร จึงคิดว่าเหมาะสำหรับเพศชายมากกว่าหญิง จึงทำให้มีศึกษานิเทศก์จังหวัดชายมากกว่าหญิง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มที่แสดงว่า จะมีศึกษานิเทศก์จังหวัดหญิงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑^๑ ซึ่งในทางปฏิบัตินี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตร อนุวัชพันธ์ ซึ่งพบว่า ศึกษานิเทศก์หญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่าศึกษานิเทศก์ชาย ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน^๒

^๑กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, บันทึกนิเทศการศึกษา ๒๕๒๑, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๑), หน้า ๓๙๘ - ๕๐๐.

^๒วิจิตร อนุวัชพันธ์, "การสำรวจคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด"(ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มศว ประสานมิตร, ๒๕๒๐), หน้า ๔๕.

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี แต่ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี แสดงว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัด ทั้งนี้เพราะเหตุว่าผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมักจะเป็นผู้ที่อาวุโสในหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานและเลื่อนตำแหน่งขึ้นไปตามอัตราเงินเดือน ซึ่งเป็นไปตามระบบราชการของไทยนั่นเอง

เวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัดมาแล้ว ๑๐ - ๒๐ ปี และมีเวลาปฏิบัติราชการนับตั้งแต่เริ่มรับราชการอยู่ระหว่าง ๑๖ - ๒๕ ปีขึ้นไป ส่วนศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัดมาแล้ว ๑ - ๑๕ ปี และมีเวลาปฏิบัติราชการนับตั้งแต่เริ่มรับราชการอยู่ระหว่าง ๑๐ - ๒๐ ปี แสดงว่า กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานรับราชการและรวมทั้งประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษามากกว่ากลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด ทั้งนี้เป็นเพราะระบบราชการไทยมักจะแต่งตั้งหัวหน้างานตามระยะเวลาในการรับราชการโดยใช้ระบบอาวุโส หรือตามอัตราเงินเดือนมากกว่าที่จะพิจารณาจากความสามารถอย่างแท้จริง การมีประสบการณ์ในการทำงานมากเป็นของวิเศษประสบการณ์นั้นเป็นประสบการณ์ซ้ำ อาจทำให้ประสบการณ์นั้นกลายไปเป็นประสบการณ์น้อยก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีเวลาปฏิบัติราชการนับแต่เริ่มรับราชการ ๒๕ ปีขึ้นไปมีถึงร้อยละ ๔๔.๑๒

วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาคอนชางสูง กล่าวคือ มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีร้อยละ ๔๔.๖๔ แต่อย่างไรก็ตามยังมีหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีอีกร้อยละ ๑๔.๑๓ และยังมีศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีอยู่อีกร้อยละ ๑๕.๖๕ ซึ่งจำเป็นต้องปรับปรุงเป็นอย่างยิ่ง เพราะศึกษานิเทศก์จังหวัดมีบทบาทเป็นผู้นำในทางวิชาการแก่ครูในจังหวัด ถ้าผู้นำทางวิชาการขาดความสามารถทางวิชาการ ย่อมเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรจะได้รับพิจารณาส่งเสริมทางวิชาการเป็นพิเศษ

๒. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็น และที่เป็นอยู่จริง จากผลการวิจัยปรากฏว่า

พฤติกรรมการเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ควรจะเป็น ทั้งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรจะมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงมากที่สุด ทั้งพฤติกรรมด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ นับว่าเป็นนิมิตรอันดีที่กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่าตนเองควรมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงทั้งสองด้าน และในกลุ่มของศึกษานิเทศก์จังหวัดเองก็มีความมุ่งหวังต้องการได้หัวหน้าหน่วยที่มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงทั้งในด้านการทำงาน และในดามมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮาลบิน ที่ว่า "หัวหน้างานบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงทั้งด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์"^๑ ส่วนพฤติกรรมที่ทั้งกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่าควรจะมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานที่บกพร่องของศึกษานิเทศก์นั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่น่าวิตกแต่อย่างใด เพราะการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานร่วมกันเป็นคณะโดยยึดหลักการของกระบวนการหมวกเป็นหลัก โดยมีการประชุมวางแผนงานร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกันและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน ฉะนั้นการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศึกษานิเทศก์จึงเป็นไปตามหลักของการประชุมประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันธรรมดาเท่านั้น

พฤติกรรมการเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เป็นอยู่จริง กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำทั้งด้านงานและด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด มาก และค่อนข้างมากอยู่แล้วนั้น อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง แต่กลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดว่ามีพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงในด้าน

^๑ Andrew W. Halpin, "A Factorial Description of the Leader Behavior Description", in R.M. Stogdill, A.E. Coons, Leader Behavior Its Description and Measurement (Columbus : Ohio State University, 1957), pp. 39 - 51.

มุงงานและค่านมุงสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แต่ก็มีพฤติกรรมการค่านมุงสัมพันธ์บางประการที่กลุ่มศึกษานี้เทศกจังหวัดมีความเห็นว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดมีอยู่ค่อนข้างมากอยู่แล้ว เช่น การทำให้คณะศึกษานี้เทศกกล้าและสบายใจที่จะพบกับหัวหน้าหน่วยและความเป็นกันเองกับคณะศึกษานี้เทศกและพยางย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะการทำงานของศึกษานี้เทศกจังหวัดต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดส่วนใหญ่มักจะยึดหลักการบริหารงานแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบเผด็จการ หรือปกครองคณะศึกษานี้เทศกจังหวัดแบบเพื่อนร่วมงานมากกว่าที่จะเป็นแบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

๓. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดค่านมุงงานกับค่านมุงสัมพันธ์ ปรากฏว่าทั้งกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดและกลุ่มศึกษานี้เทศกจังหวัดมีความเห็นว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำค่านมุงงานกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำค่านมุงสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นข้อที่น่าสังเกตคือ ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดควรจะมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูงทั้งสองด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเป็นการประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำในอุดมคติซึ่งเป็นความมุ่งหวังของกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดและกลุ่มของศึกษานี้เทศกจังหวัดต่างก็มีความมุ่งหวังที่จะพยายามกระทำตนให้เป็นผู้นำที่ดี และกลุ่มของศึกษานี้เทศกจังหวัดก็หวังที่จะได้หัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดที่เป็นผู้นำที่ดี

๔. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดค่านมุงงานกับค่านมุงสัมพันธ์ ปรากฏว่า กลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานี้เทศกจังหวัดมีความเห็นว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเองที่เป็นอยู่จริงค่านมุงสัมพันธ์สูงกว่าค่านมุงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีรศักดิ์ ทองมาก ซึ่งพบว่าในสภาพที่เป็นจริงพฤติกรรมของผู้นำค่านมุงสัมพันธ์สูงกว่าค่านมุงงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

พีรศักดิ์ ทองมาก, "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๑๒๕ - ๑๒๖.

แต่เดิมหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาข้าราชการพลเรือน
 ในหน่วยงานในสังกัดจังหวัดโดยตรง ดังนั้นการปฏิบัติงานร่วมกันภายในหน่วยงานในสังกัด
 จังหวัดจึงเป็นไปในรูปแบบการชอร่องโดยให้หลักของมนุษยสัมพันธ์มากกว่าที่จะใช้อำนาจ
 การบังคับบัญชาโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมโดยทั่วไปในสังคมไทยเคารพอาวุโส
 และอยู่กับฉันทพินอง และโดยปกติแล้วหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดส่วนใหญ่ก็จะมีอายุ
 จริง อายุราชการ และประสบการณ์ในการ เป็นศึกษานิสิตจังหวัดมากกว่าศึกษานิสิต
 จังหวัดภายในหน่วย จึงทำให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดมีความรู้สึกว่าศึกษานิสิต
 จังหวัดภายในหน่วยงานในสังกัดจังหวัด เป็นเสมือนน้องหรือเพื่อนร่วมงานมากกว่าที่จะมี
 ความรู้สึกว่าเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง แต่พฤติกรรมการความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษา
 นิสิตจังหวัดในกานม้งงานก็มักสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มศึกษานิสิตจังหวัดกลับ
 มีความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน และมีข้อที่น่าสังเกตุว่าคะแนนพฤติกรรมการเป็นผู้นำอยู่ในระดับ
 ปานกลาง หรือ น้อย นั้น อาจเป็นเพราะว่า เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๘ อธิบดีกรมสามัญ
 ศึกษาได้มอบอำนาจการบริหาร งานในหน่วยงานในสังกัดจังหวัดให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัด
 จังหวัด ตามหนังสือมอบอำนาจการบังคับบัญชาของกรมสามัญศึกษา ที่ ศธ.๐๔๐๒/๕๓๗๗
 ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๘ โดยมอบให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดบังคับบัญชาข้าราชการ
 พลเรือนในหน่วยงานในสังกัดนั้นในฐานะหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกอง^๑ ตามคำสั่งนี้
 จึงมีผลให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดมีฐานะ เป็นผู้บังคับบัญชาศึกษานิสิตจังหวัดโดยตรง
 จึงทำให้ความรู้สึกของศึกษานิสิตจังหวัดรู้สึกว่าการหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดจังหวัดลดความ
 สัมพันธ์ส่วนตัวลงไปบ้าง และความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วย
 ศึกษานิสิตจังหวัดในกานม้งงานก็ยังคงปฏิบัติอยู่เช่นเดิม จึงทำให้การประเมินพฤติกรรมการ
 ความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิสิตจังหวัดที่เป็นอยู่จริงทั้งสองด้านได้คะแนนในระดับ
 ปานกลาง หรือ น้อย ดังกล่าว

^๑ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือมอบอำนาจการบังคับบัญชา
 ที่ ศธ.๐๔๐๒/๕๓๗๗ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๘ (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,
 ๒๕๑๘), หน้า ๑. (อัคราเนนา)

๕. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้า วิทยาลัยนานาชาติแห่งประเทศไทย ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดกับศึกษานิเทศกิจจังหวัด ปรากฏว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดที่ควรจะเป็น ทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำโดยส่วนรวม พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านปฏิบัติงาน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดกับศึกษานิเทศกิจจังหวัดไม่แตกต่างกันนั้นเป็นเพราะว่า ทั้งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัด และศึกษานิเทศกิจจังหวัดต่างก็มุ่งหวังที่จะได้หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดที่มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูงทั้งสองด้าน ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดที่ดำรงตำแหน่ง อยู่ในปัจจุบันนี้จะสามารถปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมความ เป็นผู้นำทั้งด้านปฏิบัติงานและด้าน มุ่งสัมพันธ์ให้สูงขึ้นสมกับที่ตนเองและศึกษานิเทศกิจจังหวัดตั้งความมุ่งหวังไว้ไค้มากเพียงใด

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดที่เป็นอยู่จริง ทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำโดยส่วนรวม พฤติกรรมความ เป็นผู้นำด้านปฏิบัติงาน และพฤติกรรมความ เป็นผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ ระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดกับศึกษานิเทศกิจจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มหัวหน้า หน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดมีความเห็นวาทนเองมีพฤติกรรมความ เป็นผู้นำมากที่สุด มาก และ ค่อนข้างมากอยู่แล้ว แต่กลุ่มศึกษานิเทศกิจจังหวัดกลับมีความเห็นว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศ กิจจังหวัดยังมีพฤติกรรมความ เป็นผู้นำอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น นับว่า เป็นปัญหาที่หัวหน้าหน่วย จะตองนำไปพิจารณาหาขอบกพรองของตนเองเพื่อที่จะนำไปเป็นข้อคิดในการปรับปรุงตนเอง ในโอกาสต่อไป และเป็นปัญหาสำหรับผู้บังคับบัญชาชั้นสูงจะได้นำไปพิจารณาประกอบการ คัดเลือกแต่งตั้งผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศกิจจังหวัดในโอกาสต่อไป แต่ อยางไรก็ตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาน วีระกำแหง และ พีรศักดิ์ ทองมาก ซึ่งพบว่า ผู้นำให้คะแนนตนเองสูงกว่าผู้ร่วมงาน^๑

^๑สมาน วีระกำแหง, "พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๘๑ - ๘๔.

^๒พีรศักดิ์ ทองมาก, "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความ เป็นผู้นำและความ สามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

๖. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
ที่ควรจะเป็นกับที่เป็นอยู่จริง ปรากฏว่า

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดโดยส่วนรวม
และพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงาน ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
จังหวัดปรากฏว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่ควรจะเป็นสูงกว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็น
อยู่จริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงสัมพันธ์ ตามความคิด
เห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดพฤติกรรมที่ควรจะเป็นกับพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริง
ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวางงานของศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นงานที่ประเมิณผล
งานออกมาได้ไม่ชัดเจน เมื่อปฏิบัติงานไปแล้วเกิดความไม่แน่ใจว่าผลงานที่ออกมาเป็น
ผลงานของตนจริงหรือไม่ จึงทำให้หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความเห็นว่ตนเอง
ยังมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงานน้อยกว่าที่ตั้งใจเอาไว้ ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่หัวหน้า
หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดยอมรับพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงงานและโดยส่วนรวมที่ตน
เองปฏิบัติอยู่ ยอมรับให้เกิดการปรับปรุงตนเองและปรับปรุงระเบียบวิธีในการปฏิบัติงาน
ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของค็อก (Cox)^๑ และ สมาน
วีระกำแหง^๒ ที่พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำในความเป็นจริงต่ำกว่าพฤติกรรมความเป็น
ผู้นำในอุดมคติมาก ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำคานมุงหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
คานมุงสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ว่า พฤติกรรมที่ควร
จะเป็นกับพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ นั้น อาจเป็นเพราะ
ว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดคิดว่าตนเองมีทักษะคานมุงสัมพันธ์ดีเอน เป็นกันเอง
กับคณะศึกษานิเทศก์ และมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยเพียงพอ

^๑ Edward Wilton Cox, "Superiors and Subordinates' Perceptions and Expectation of the leader Behavior of the Dean of Instruction : A Survey of The North Carolina Community College System," Dissertation Abstract, Vol 35, No.5 (November, 1947), 2568 - 9 - A.

^๒ สมาน วีระกำแหง, "พฤติกรรมทางการบริหาร ของผู้บริหาร วิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๘๑ - ๘๔.

พฤติกรรมความ เป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดโดยส่วนรวม พฤติกรรมความ เป็นผู้นำคานมุงงาน และพฤติกรรมความ เป็นผู้นำคานมุงสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด พฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่ควรจะเป็นสูงกว่าพฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น อาจ เป็น เพราะ ว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ตั้งความหวังสำหรับพฤติกรรมความ เป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเอาไว้สูงมาก เมื่อหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้แสดงพฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงออกมาให้เห็นไม่สมกับที่ ตั้งความหวังเอาไว้ จึงเกิดความรู้สึกว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีพฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงต่ำกว่าพฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่ควรจะเป็นมาก หรือ อาจ เป็น เพราะ ว่า หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดสำคัญตนผิดคิดว่าตนเองมีความสามารถ ในการบริหาร และมีความ เป็นผู้นำเพียงพอ แต่ความจริงหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด อาจขาดความรู้ความสามารถ หรือมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ ทั้งนี้พฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงจึงไม่เป็นที่ยอมรับของศึกษานิเทศก์จังหวัดพอ เพราะการที่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด จะยอมรับและกระทัธาต่อหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดก็ต่อเมื่อ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้แสดงให้เห็นคณะศึกษานิเทศก์จังหวัดได้เห็นว่ามีความรู้ความสามารถ อย่างแท้จริงเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

* พฤติกรรมความ เป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ยอมรับให้ เห็นถึงวิธีการปฏิบัติงานและผลงานในหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ถ้าพฤติกรรมความ เป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นไปในลักษณะที่ดีและเหมาะสมแล้ว คณะศึกษานิเทศก์จังหวัดย่อมจะมีขวัญดี มีกำลังใจ และมีความพอใจทำงานอย่างเต็มที่ด้วยความตั้งใจจริง ความสัมพันธ์อันดีในงานนี้เทศการศึกษาย่อมจะเกิดผลดี และจะมีผลไปถึงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดมี ส่วนรับผิดชอบอีกด้วย ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมีพฤติกรรมความ เป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงยังไม่ถึงระดับที่พึงประสงค์หรือที่ควรจะเป็น ตามทัศนของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเองและตามทัศนของศึกษานิเทศก์จังหวัด ดังนั้นผู้วิจัยใคร่ เสนอแนะให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์

และนำใ้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดต่อไป ดังนี้

๑. ผู้บริหารการศึกษา การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารศึกษานัมตั้งแต่ อธิบดีกรมสามัญศึกษา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา และศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาศึกษานิเทศก์จังหวัดและมีส่วนในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด นอกจากนี้จะพิจารณาคุณวุฒิ ความสามารถ หรือประสบการณ์ในการทำงานตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาแล้ว ควรจะได้พิจารณาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้ที่จะคัดเลือกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ทั้งพฤติกรรมความเป็นผู้นำตามงาน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำตามงานสัมพันธ์ประกอบกรพิจารณาอีกโสดหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่จะได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำสูงทั้งสองด้าน นอกจากนั้นผู้บริหารศึกษาในระดับผู้บังคับบัญชาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดควรจะมีสนุนให้หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดได้สำรวจพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเอง โดยเน้นในเรื่องงานและสนใจในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ควบคู่กันไป และหาทางปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดโดยสม่ำเสมอ ใ้สนใจจัดการประชุมอบรม จัดการประชุมสัมมนา ส่งเสริมใ้ศึกษาต่อในสถาบันผู้บริหารการศึกษา จัดใ้มีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการโยกย้ายสับเปลี่ยนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ เป็นต้น

๒. หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดโดยตรง ในการปรับปรุงตนเองใ้ดีขึ้น โดยวิธีการใ้ศึกษานิเทศก์จังหวัดสำรวจพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด แต่ทั้งนี้หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดต้องแสดงความจริงใจที่จะใ้ศึกษานิเทศก์จังหวัดวิพากษ์วิจารณ์ใ้ได้อย่างเต็มที่ โดยริเริ่มแสดงเจตจำนงกับศึกษานิเทศก์จังหวัดก่อนว่า มีความประสงค์จะใ้ศึกษานิเทศก์จังหวัดช่วยสำรวจพฤติกรรมความเป็นผู้นำของท่านเพื่อที่จะทราบพฤติกรรมที่บกพร่องและจะใ้หาแนวทางปรับปรุงใ้ดีขึ้น เพื่อให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดเกิด

ความสบายใจและวิพากษ์วิจารณ์อย่างเต็มที่ คำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้จะเป็นกระจกเงาส่องให้เห็นตัวเองอย่างเด่นชัดและหาทางปรับปรุงพฤติกรรมผู้นำที่ยังบกพร่องให้ดีขึ้น เครื่องมือที่จะใช้ประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้นำนั้น อาจนำแบบสอบถามที่อยู่ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไปทดลองใช้ก็ย่อมทำได้

๓. สถาบันที่ผลิตและอบรมผู้บริหารการศึกษา จากผลการวิจัยปรากฏว่า

พฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เป็นอยู่จริง ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดพฤติกรรมด้านมุ่งสัมพันธ์สูงกว่าด้านมุ่งงาน แสดงว่าในการทำงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดนั้นยึดหลักว่าความสัมพันธ์กับทีมงานเป็นสิ่งสำคัญ ยิ่งกว่าการงาน ซึ่งความจริงแล้วพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งด้านมุ่งงานและด้านมุ่งสัมพันธ์มีความสำคัญยิ่งทั้งสองด้าน ดังนั้นสถาบันที่ทำการผลิตผู้บริหารการศึกษาหรือทำการอบรมผู้บริหารการศึกษาจะต้องตระหนักในเรื่องนี้ และควรจะไปปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งด้านมุ่งงานและด้านมุ่งสัมพันธ์แก่บัณฑิตหรือผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้เพื่อที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำเพื่อที่เขาจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับครูวิจัยในอนาคต

การวิจัยนี้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมความเป็นผู้นำเพียงสองด้าน คือ ด้านมุ่งงานและด้านมุ่งสัมพันธ์ โดยสอบถามจาก หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือผู้บริหารในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์จังหวัดเท่านั้น สำหรับการวิจัยในอนาคตผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำในด้านอื่น ๆ ที่ละเอียดลึกซึ้งกว่านี้ เช่น

๑. ควรวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดระหว่างหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เป็นชายกับหญิง หรือเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุมากกับอายุน้อย หรือเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุราชการมากกับน้อย หรือเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด

ที่มีเวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์มากกว่าที่มีเวลาปฏิบัติราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์น้อย หรือเปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกับวุฒิทางการศึกษาต่ำ เป็นต้น

๒. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากร โดยขยายกลุ่มประชากรถึงผู้ที่มีส่วนในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เช่น ครูใหญ่ ครู รวมทั้งศึกษานิเทศก์จังหวัด เพื่อจะได้เปรียบเทียบความคิดเห็นพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเหล่านั้น จะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

๓. ควรศึกษาวิจัยสร้างเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในด้านการปฏิบัติงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อหาเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติราชการของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย